

Regeringskansliet
Justitiedepartementet

Promemorian Genomförande av EU:s direktiv om finansiell information (Ds 2021:5)

Mot bakgrund av de intressen som Åklagarmyndigheten har att bevaka lämnas följande yttrande.

Åklagarmyndigheten är positiv till att EU:s direktiv om finansiell information genomförs i svensk rätt då detta bedöms underlätta för svenska myndigheter att förebygga, utreda och lagföra allvarlig brottslighet och främja det internationella samarbetet inom området.

Åklagares tillgång till konto- och värdefackssystemet vid förundersökning i brottmål föreslås bli reglerad i den nya 3 a § i lagen om ändring i lagen (2020:272) om konto- och värdefackssystem. Med hänvisning till direktivets krav på att utse behöriga myndigheter, och utan att några sakliga ändringar har avsetts, har dock rätten att söka i systemet getts till Åklagarmyndigheten, inte till åklagarna. Åklagarmyndigheten förordar på nedan angivna grunder att tillgången till konto- och värdefackssystemet även fortsatt ges till åklagare, inte till myndigheten.

Under avsnitt 4.4.2 i promemorian utvecklas skälen för det ändrade uttryckssättet. Där återfinns också kritik mot de förarbetsuttalanden som utgår från att personal vid utredande myndigheter effektuerar utredningsåtgärder som beslutats av bland andra åklagare vid Åklagarmyndigheten. Ett sådant förfarande antyds stå i konflikt med direktivets krav på att sökningar mot systemet ska loggas. Åklagarmyndighetens uppfattning är emellertid att det bör vara tillräckligt att sökningar loggas vid den utredande myndigheten som biträder åklagaren med utredningsåtgärder.

Enligt rättegångsbalken läggs befogenheter och skyldigheter i åklagarens händer, inte i myndighetens, något som bland annat innebär att åklagare inte med stöd av meddelarfrihet kan röja sekretesskyddad information om egna ärenden – åklagaren är i den meningen själv myndigheten. Åklagaren har tilldelats en rad befogenheter, men närmast undantagslöst genomförs de efter biträde av polisen eller annan utredande myndighet.

Vid genomförandet av andra rättsakter från EU har åklagare ansetts kunna utgöra behörig rättslig myndighet. Enligt förordningen (2003:1178) om överlämnande till Sverige enligt en europeisk arresteringsorder framgår att svensk åklagare är behörig att utfärda en europeisk arresteringsorder och därmed ska anses vara en behörig rättslig myndighet enligt artikel 6 i rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna.

Det i promemorian föreslagna sättet att reglera åklagares befogenheter står i konflikt med hur rättegångsbalken ser på åklagarfunktionen, liksom i konflikt med hur den grundläggande rätten till den underliggande informationen om banktillgodohavanden, banktransaktioner, m.m. är reglerad bland annat i lagen om bank- och finansieringsrörelse.

Det förefaller emellertid inte finnas något hinder mot att inom ramen för EU-rätten utse åklagare till behörig myndighet, eller i vart fall att på samma sätt som enligt nu gällande rätt ge åklagare tillgång till konto- och värdefackssystemet vid förundersökning i brottmål. Promemorians förslag om att ge åklagare, och inte Åklagarmyndigheten, tillgång till systemet vid hantering av utredningsåtgärder på begäran av annan stat talar i samma riktning.

På anförda skäl förordar Åklagarmyndigheten att tillgången till konto- och värdefackssystemet även fortsatt ges till åklagare, inte till myndigheten. I övrigt lämnas förslagen utan erinran.

Detta yttrande har beslutats av chefen för Utvecklingscentrum, överåklagaren

Lennart Guné, efter föredragning av kammaråklagaren Michael Målqvist.
Överåklagaren Astrid Eklund har deltagit i den slutliga handläggningen.

På Åklagarmyndighetens vägnar

Lennart Guné
Chef för Utvecklingscentrum

Michael Målqvist

Kopia till

Kommunikationsavdelningen

Rättsavdelningen

Biblioteket

Paula Ljunggren, chefssekreterare